

Preek over Lucas 18,1-8: Jezus daagt ons uit God op te jagen!

Voorzang: Gezang 416

Votum en Groet

Zingen: Gezang 254 (ELB – i.p.v. gezongen amen)

Leefregels

Zingen: Psalm 25, 5 en 6

Gebed bij de opening van het Woord

Zingen: Kinderlied 93

Schriftlezing: Psalm 10 en Lucas 17,20-37

Zingen: Psalm 10, 1 en 5

Verkondiging van Lucas 18,1-8

Zingen: Gezang 294, 1. 6. 7 en 8

Dankzegging en voorbede

Collecte

Zingen: Gezang 284

Zegen

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

In deze gelijkenis wil Jezus ons iets leren over de betekenis van het gebed.

Dat we in ons gebed niet verslapen, maar volhouden, aanhouden.

Maar het gaat dan wel om een bijzonder gebed.

Het staat namelijk helemaal in het teken van het doen van recht.

Het komt in dit kleine stukje maar liefst vier keer voor.

In vs. 3 roept de weduwe: *Doe mij recht!*

In vs. 5 zegt de rechter: *Ik zal haar recht verschaffen.*

In vs. 7 vraagt Jezus: *Zal God niet zeker recht verschaffen aan zijn uitverkorenen?*

En in vs. 8 is het antwoord: *Ik zeg jullie, dat Hij hun spoedig recht zal verschaffen.*

Dat maakt duidelijk, dat Jezus hier wel op een bijzonder soort bidden doelt.

Het is een bidden om recht.

Daartoe wekt de Heiland zijn gemeente op.

Dat we niet ophouden te roepen om recht!

Dat roept bij mij het beeld op van de vrouwen van Srebrenica.

Of van de dwaze moeders in Argentinië.

Van mensen die vreselijk geplaagd en getreiterd worden.

Ja, de gelijkenis tekent de wereld zoals ze is.

En wie doet er wat aan?

De gelijkenis, die Jezus vertelt is een miniatuurtje.

Jezus laat ons kijken naar een toneel, dat a.h.w. in twee helften is verdeeld.

Aan de ene kant zien we de rechter in zijn gedachtewereld.

Waar alleen maar ruimte is voor een gesprek met zichzelf.

Aan de andere kant zien we de weduwe.

Dat blijken twee volstrekt gescheiden werelden.

Er is nauwelijks sprake van wederzijds contact.

Jezus tekent de rechter als een man die zich niets aantrekt van God.

En niets van de mensen.

Zijn home is zijn castle, zoals de Engelsman zegt.

Maar alle ophaalbruggen over de slotgracht heeft hij omhoog getrokken.

Ontoegankelijk!

Dat hij de wet moet dienen?

Onzin!

Hij bepaalt zelf wat recht is.

Daartegenover de weduwe.

De weduwe is in de Bijbel het toppunt van hulpbehoevendheid.

Een uitermate kwetsbare figuur.
Geen man die voor haar opkomt.
In de wetten van Mozes zijn talloze regels opgenomen om juist haar te beschermen.
Want van een vereenzaamde vrouw wordt zo gauw misbruik gemaakt.

Misschien is deze vrouw tekort gedaan in een geldzaak.
De enige die haar helpen kan is de rechter.
Als hij niet helpt, helpt niemand.
Geld om hem om te kopen heeft ze niet.
Het enige wat ze doen kan is telkens en telkens weer naar hem toe gaan.
Doe mij recht!
Zorg dat ik krijg wat me toekomt!
Doe mij recht!

Steeds opnieuw klaagt ze haar nood.
Haar smeken wordt steeds intenser.
Hoe langer het duurt, hoe benarder de toestand wordt.
Ze denkt niet aan ophouden.
Want als ze het hoofd in de schoot legt is het met haar gedaan.

Wat een bruto – die rechter!
Dat hij zo onaangedaan blijft.
De macht hebben om iets aan haar situatie te doen.
En toch geen poot uitsteken.
Dat is toch onmenselijk!

Ja maar, is dat nou niet juist het beeld dat velen van God hebben?
Een onaandoenlijke rechter, die niet thuis geeft als mensen om hun recht vragen.
Die doof is voor klachten.
Die passief blijft i.p.v. reddend in te grijpen.
Is dat niet exact zoals tallozen God zien?
Is de moeite van die weduwe met de rechter niet de moeite van velen met God?
Dat Hij de macht heeft om in te grijpen.
Maar dat Hij het niet doet?

Is dat ook uw beeld van God?
Dat beeld van een onaandoenlijke, onbewogen regent.
Die koud blijft onder uw schreeuw om hulp?
Hebt u ook het idee, dat bidden niet echt helpt?

Maar Jezus wil juist duidelijk maken, dat God zo níét is.
God is niet als die onrechtvaardige rechter.
Hij lijkt er gewoon niet op.

Laten we nog eens naar die rechter uit de gelijkenis kijken.
Op een bepaald moment is de kerel zover.
Hij gaat toch een positieve beslissing nemen in de zaak van de weduwe.
Waarom?
Is hij tot betere gedachten gekomen?
O nee!
Het oordeel van God en mensen lapt hij nog steeds aan z'n laars.
Er is ook beslist geen sprake van medelijden met de vrouw.

Maar ja, dat mens komt steeds weer terug.
En dat komt hem op den duur de neus uit.
Bovendien, straks vliegt ze hem nog aan.
Een hysterische vrouw staat voor niets.

Daarom gooit hij het roer om.
Uit puur egoïstische motieven.
Gewoon om van dat eeuwige gezeur af te zijn.

Opnieuw moet ons duidelijk zijn: dit is een contrastbeeld.
God lijkt hier niet op!
Hij is in alle opzichten het tegendeel van die gewetenloze kerel.
Die nota bene ook nog rechter is!
Jezus wil ons op het hart drukken, dat onze Vader in de hemel totaal anders is.

Maar nu moeten we wel oppassen.
Nu kan er in ons denken over God van alles misgaan.
Want als God in alles het tegenbeeld van die bruto is, wat houdt dat dan in?
Als God niet is als de rechter, hoe is Hij dan wel?

Op die vraag zijn twee foute antwoorden mogelijk.
Het eerste foute antwoord is: God staat wel onmiddellijk klaar om in te grijpen.
Je hoeft bij onrecht iof verdriet maar zijn hulp in te roepen of Hij doet er wat aan.

Eerlijk gezegd lijkt dit antwoord ook gegrond op wat we in onze tekst lezen.
Aan het slot van vs. 7 lezen we immers: *Of laat Hij hen wachten?*
Zie je wel?
God helpt ogenblikkelijk.
Terwijl die rechter pas na weet ik hoe lang zeuren in actie komt.
En in vs. 8 is sprake van een *spoedig* recht verschaffen.
Dat wekt toch ook indruk, dat God op afroep meteen paraat staat.

Toch kan dat niet de bedoeling van Jezus zijn.
Maar dat wil Jezus kennelijk toch niet zeggen.
We lezen in vs. 1 dat Jezus deze gelijkenis met een speciale bedoeling vertelt.
Namelijk om ons duidelijk te maken, dat we in ons bidden moeten volhouden.
Want soms moeten we juist wel lang wachten op verhooring.
De vervulling van Gods beloften blijft maar uit.
Gebeden worden lang niet altijd ogenblikkelijk verhoord.

Maar in vs. 8 staat toch dat God spoedig recht verschaft?
Ja, maar dat slaat niet op het tijdstip van ingrijpen.
Maar het heeft meer te maken met de wijze waarop God zal ingrijpen.
Als Hij ingrijpt –
en dat gebeurt, wanneer dan ook! –
als Hij ingrijpt doet Hij het met spoed.
D.w.z. plotseling, onverwacht, verrassend en afdoende (cf. c. 17,24)!

Dus het verschil tussen God en de rechter is niet dat God ogenblikkelijk te hulp schiet, waar de ander onverschillig verstek laat gaan.
Wie denkt, dat dát de boodschap van de gelijkenis is, zal teleurgesteld worden.
U zult vast wel eens gemerkt hebben dat de werkelijkheid anders is.
En het gevaar is groot, dat u die teleurstelling op God afreageert.
Dat u Hem alsnog ook onverschilligheid en ongevoeligheid gaat verwijten.

Hoe is God dan wel als Hij niet zo is als die rechter?
Op die vraag is nog een tweede fout antwoord mogelijk.
En dat is een antwoord, dat bijzonder vroom en christelijk klinkt en daarom onder gelovigen zijn duizenden verslagen heeft.
Ik bedoel het antwoord, dat God natuurlijk niet zo koud en hard is als de rechter.
Nee, God is goed en rechtvaardig.
God is liefde.

En Hij is wijs.
Zijn plannen falen niet.
Hij bekommert zich om de zwakke en Hij is de Helper van de hulpelozen.
En daarom...

En nu komt het.
Want tot nu toe klopt het allemaal.
God is goed en rechtvaardig.
God is liefde.
God is wijs en zijn plannen falen ook niet.
En Hij is de helper van de hulpelozen.

Maar dan is vaak de conclusie:
En daarom moeten we het verder maar aan Hem overlaten.
Laat Hem besturen, waken, 't is wijsheid wat Hij doet.
Wie zijn wij, dat wij ons daarmee zouden bemoeien.
Wie zijn wij om daar een oordeel over te hebben.
Alles komt, zoals Hij wil dat het komt.
Dus past ons berusting.
We horen ons bij de feiten neer te leggen.
We moeten ons voegen naar de wil van God.

U zult moeten toegeven: dat klinkt toch innig vroom?
Wat kan daarmee miszegd zijn?
En toch, het klinkt u misschien vreemd in de oren, maar het is niet Bijbels!
Jezus roept u op tot een andere houding.
Ja, Hij gaat zelfs zo ver een dergelijke houding te bestempelen als gebrék aan geloof!

Dat is n.l. de vraag waar de tekst mee eindigt.
Als de Zoon des mensen komt, zal Hij dan geloof vinden op aarde?
Geloof.
Wat voor geloof?
Het geloof, dat God inderdaad een rechtvaardig rechter is.
Het geloof, dat God bewogen is over het lot van hulpelozen en rechtelozen.
Het geloof, dat God recht doet.
Het geloof, dat God werkelijk de Enige is, die de wereld echt veranderen kan.

Zijn we daar met hart en ziel diep van overtuigd?
Maar dan wachten we niet maar rustig af totdat Hij het ook eens een keertje doen zal.
Welnee, dan proberen we uit alle macht Hem daartoe te bewegen.
Dan proberen we Hem daartoe op te jagen.

Dat klinkt oneerbiedig.
Wie zijn wij, om God op te jagen.

Maar dan moet u het psalmboek eens doorbladeren.
Luister eens naar de dichter van Ps. 10: *Waarom, HEER, bent U zo ver?*
Waarom verbergt u zich in tijden van nood?
En dan vertelt die dichter eens eventjes aan God hoe erg het in de wereld is.
Ook toen al oefenden onrechtvaardige rechters ongestraft hun ambt uit.
En kregen zwakken geen bescherming.
Hoe kan God dat nog langer aanzien?
Sta toch op, HEER, hef uw hand, God.

Of de dichter van Ps. 44.
Die vraagt zich af of God misschien in slaap gevallen is.
En hij roept met zijn handen om de mond naar de hemel: *Wakker worden!*

*Waarom slaapt U?
Opstaan!
Waarom merken we niets van U?
Vergeet u onze ellende en verdrukking?
Sta op en help ons!*

Zo riepen de psalmdichters als ze in de wereld van toen om zich heen keken.
Nou, het is er sindsdien bepaald niet beter op geworden!
Denk aan Darfur, Irak, Afghanistan, Zimbabwe, Noord-Korea, het Midden-Oosten.
En de honger, de armoe.
En daartegenover de graaiers van het grote kapitaal.
Het gekonkel en gedraai in vergaderingen waar wereldbestuurders bij elkaar komen.
Een student die op zijn universiteit in Amerika een bloedbad aanricht.
Een scholier in Alkmaar die zomaar in het fietsenhok van zijn school klappen krijgt en overlijdt.
Vrouwen die verkracht worden.
Kinderen die misbruikt worden voor pornofilms.
Kunnen wij achterblijven bij de psalmdichters?

Of is het brutaal om zo achter God aan te zitten?
Om Hem zo op te jagen om eindelijk zijn Koninkrijk te voltooien?

Nee, zegt Christus.
Dat wil God nu juist.
God wil graag worden opgejaagd.
Dan weet Hij tenminste dat er bij zijn kinderen wat leeft.
Dan weet Hij, dat al dat leed en verdriet van de wereld ons ook pijn doen.
God wil graag dat wij het Hem moeilijk maken.
Net zo moeilijk als die weduwe het de onrechtvaardige rechter deed.

De houding van de gemeente, die leeft van de belofte, mag afwachtend zijn.
Wachtend op de dingen die komen zullen.
Maar dat wachten zal beslist niet gelaten zijn en passief.
Maar gespannen en actief!
Die weduwe vroeg om haar recht.
Zo mag de gemeente van Christus vragen om wat ons is beloofd!
De vervulling van die belofte is ons recht!

Want de komst van Christus, zijn prediking en zijn werk, houden een belofte in.
Daarmee heeft God een beslissend begin gemaakt met de nieuwe toekomst.
Een toekomst, waarin het gaat om redding, bevrijding.
Om een wereld waarin de mensen en de dingen tot hun recht komen.

Als wij daarom smeken gaat het niet alleen om ons zelf, maar om heel de wereld.
In ons gebed vertegenwoordigen we de wereld bij God.
Ten diepste is zulk bidden een roepen om de komst van de rechtvaardige Rechter.
Een gebed om de komst van Jezus Christus.
Het is een uiting van het verlangen, waarover Christus in het voorafgaande sprak.
Het verlangen om één van de dagen van de Mensenzoon te zien (17,22).

Maar als Hij komt – en komen zal Hij –
zal Hij dan inderdaad zo zijn gemeente vinden: hopen en vurig biddend?
Of maken we God te schande door Hem te behandelen als het noodlot.
Het noodlot, dat we gelaten moeten aanvaarden.
Waar tegenover ons slechts berusting past.

Daar heb je dat vroom klinkende woord weer.
Iemand heeft eens gezegd: *Berusting – dat is de troosteloze troost van het ongelooft.*

Natuurlijk is er een christelijk geduld, een christelijke overgave.
Er is een christelijk wachten op God.
Maar dat wachten is geen moment zonder de ónrust van een gebed.
Waarmee we God bestormen.
En waarin we tot Hem vluchten.
Omdat we weten, dat Hij de enige Helper is in onze nood.
En dat Hij erop wacht ons te verhoren op ons gebed.

En nu vraag ik u – nee, Christus zelf vraagt u: Bent u een hopende gemeente?
Een gemeente die vurig bidt?
Of zijn we zelfgenoegzaam geworden?
Zijn wij soms in slaap gesukkeld.
Vinden we het hier op aarde misschien zo gek nog niet?
Al meer dan zestig jaar vrede in Nederland en in Europa.
En een economie die draait als een tierelier.

Ja, dat kan ook nog, dat het allemaal te ver van ons warme bed gebeurt.
En te ver van onze volgeladen tafel.
Zodat het ons niet zo raakt als het de dichter van Ps. 10 raakte.
Zijn we zo tevreden met ons eigen leventje –
huisje, boompje, autootje –
dat we maar liever vergeten dat de toestand verre van ideaal is?

Onlangs hoorde ik van een aanstaande bruid die zei:
Wat mij betreft mag Christus op onze trouwdag terugkomen.
Hij zal de meest welkome gast op onze bruiloft zijn.
Kunt u haar dat nazeggen?

Och, misschien voelen we ons wel degelijk bij veel lijden in deze wereld betrokken.
Maar of we wérkelijk solidair zijn met de armen en de lijdenden zal daaraan te merken zijn of ze een permanente plaats hebben in onze gebeden.
Wanneer we ons met hun lijden vereenzelvigen, dan voelen we zelf de pijn.

Moeten we niet eerlijk bekennen, dat we in ons bidden vaak heel egocentrisch zijn?
Dat er pas vuur in ons bidden komt als de nood ons zelf raakt?
We hebben gisteren weer bevrijdingsdag gevierd.
En de dag daarvoor de verschrikkingen van de oorlog herdacht.
Het is bekend, dat in de oorlog de kerken voller waren dan daarvoor.
In de ellende van hun situatie leefde de behoefte om God om redding te smeken.
Maar is het niet een veeg teken, dat daarna de kerken leger geworden zijn dan ooit?

Na 9 september 2001 was het in Amerika precies zo.
Velen zochten de kerk weer op.
Maar het schrikeffect is allang weggeëbd.

Als de Zoon des mensen komt, zal Hij dan geloof vinden op aarde?
Dat geloof, dat bidt en smeekt om uitredding voor de talloze ontrenten.
Omdat de bidders er onder lijden alsof het om hen zelf gaat?

Als de Zoon des mensen komt, zal Hij dan dat geloof vinden op aarde?
Zal hij dan mensen vinden, die leven in en vanuit het vertrouwen dat God recht doet?
Ën die daar zonder ophouden en zonder op te geven om bidden?

In onze tekst vinden we geen antwoord!
Natuurlijk niet.
Het woord is nu aan u!

AMEN.

06-05-2007